המוכר א)את שדהו בשעת היובל אינו מותר לגאול פחות משתי שנים שנאמר 1במספר שני תבואות ימכר לך א)היתה שנת ב)שדפון וירקון או שנת שביעית אינו עולה ב) מן המנין נרה ג)או הובירה עולה לו מן המנין רבי ג) אליעזר אומר ד)מכרה לו לפני ראש השנה והיא מליאה פירות הרי זה אוכל ממנה שלש תבואות בשתי שנים:

גמ' המוכר שדהו בשעת היובל וכו' אינו גואל לא קתני אלא אינו מותר לגאול אלמא ג) קסבר איסורא נמי איכא דאפילו קרקושי זוזי נמי אסור ד) ולא מיבעיא מוכר דקאי בעשה דכתיב במספר שני תבואות ימכר לך אלא ה)אפילו לוקח נמי קאי בעשה דבעינן שנים תקנה וליכא ו)איתמר המוכר שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר מכורה ויוצאה ושמואל ז)אמר אינה מכורה כל עיקר מאי טעמא דשמואל קל וחומר ח)ומה מכורה כבר יוצאה ה) ט)שאינה מכורה אינו דין שלא תימכר ולרב לא אמרינן קל וחומר כי ה"ג י)והתניא ט)יכול ימכור אדם את בתו כשהיא נערה אמרת קל וחומר ומה מכורה כבבר יוצאה עכשיו שאינה מכורה אינו דין שלא תימכר התם לא הדרא מיזדבנא הכא הדרא מיזדבנא מיתיבי אחר היובל שנים תקנה ו) מלמד שמוכרין סמוך ליובל ז) מופלג מן היובל מנין ת"ל 2לפי רוב השנים ולפי מעוט השנים ובשנת היובל עצמה לא ימכור ואם מכר אינה מכורה אמר לך רב אינה מכורה למספר שני תבואות אבל מכורה היא ויוצאה ואי איזדבוני מיזבנה תיקום ברשותיה עד בתר יובל ובתר יובל ניכליה שני תבואות וניהדרה מי לא תניא אבלה ח)שנה אחת לפני היובל משלימין לו שנה אחרת אחר היובל התם נחית לאכילה הכא לא נחית לאכילה ט) אמר רב ענן שמעית מיניה דמר שמואל תרתי חדא ח) הך ואידך י) ל)המוכר עבדו לעובד כוכבים או מ)בחוצה לארץ יצא לחירות חדא הדרי זביני וחדא לא הדרי זביני ולא ידענא הי מיניה אמר רב יוסף ניחזי אנן מדתניא ט) בברייתא המוכר עבדו ט)בחו"ל יצא לחירות וצריך גט שיחרור מרבו שני ש"מ י) מדקרי ליה לשני רבו אלמא לא הדרי זביני וכי קאמר שמואל הכא נ)אינה מכורה יא) ומעות חוזרין ורב

המוכר. בשעת היובל. בזמן שהיובל נוהג: **פחות משתי שנים.** אבל לאחר שתי שנים אם רוצה לפדותה פודה בעל כרחו של לוקח ונותן לו לפי מה שמכרה כדכתיב (ויקרא כה) וחשב את שני ממכרו שמחשב כמה שנים משמכרה עד היובל ומחלק הדמים לפי השנים כגון אם מכרה קודם היובל עשר שנים בעשר ליטרין נמצא שמכר פירות של כל שנה ושנה (א) בליטרא שהרי סתם מכירה אינה אלא עד היובל הלכך אם שהתה ביד לוקח ה' שנים ואח"כ בא מוכר לגאלה מנכה לו לוקח ה' ליטרין ליטרא לכל שנה שאכלה שכך עלה חשבון כשיצא מתחילה ט): **אינו עולה מן המנין.** השתי שנים דהא שני תבואות כתיב שתי שנים הראויין לתבואה תשהה ביד לוקח אבל היתה שנה הראויה לתבואה ונרה ולא זרעה או הובירה שהניחה בורה שאפי' ניר לא עשה בה איהו אפסיד אנפשיה ועולה לו במנין שתי השנים: **שלש תבואות.** אותה יב) העומדת בה בשעת קנייה ושתי תבואות בשתי שנים שתהא בידו: **גמ' אינו גואל לא קתני.** דליהוי משמע אינו דין שיכופו את הלוקח להחזיר לו בפדיון בפחות משתי שנים: **דאפילו קרקושי** יג) **נמי אסור.** למוכר להראות זוזין ללוקח כדי שייטב בעיניו להחזירה לו: **שנים תקנה.** יד) במספר שנים אחר היובל תקנה דמשמע שתהא קנויה לו שתי שנים ואי מהדר ליה מקמי הכי עובר בעשה: **מכורה ויוצאה.** ביובל וזה הלוקח איבד מעותיו: **אינה מכורה.** כל עיקר והמעות חוזרין: **מכורה כבר.** קודם היובל (ב): אמה העברייה יוצאה בסימני נערות כדתניא (קדושין דף ד.) ויצאה חנם י) אלו ימי נערות: **התם.** בתו שמכר בקטנותה ויצאה בת חורין בסימני נערות לא הדרא ומזדבנא לעולם כדאמרינן (קדושין דף יח.) ואין אדם מוכר בתו לשפחות אחר שפחות דנפקא לן מבבגדו בה כ) כיון שבגד בה שמכרה לשפחות שוב אינו יכול למוכרה הלכך יציאה גמורה היא וליכא למימר ק"ו דלאי מזדבן לה בימי נערות דאינה מכורה אבל שדה היוצאה לבעלים ביובל הדרא ומזדבנא לאחר היובל אם ירצה הלכך בשנת היובל נמי רשאי למוכרה ויוצאה לו בחנם: **אחר היובל.** משמע אחר היובל מיד: **שנים תקנה.** שאם תקנה שדה תהא בידך שתי שנים בעל כרחו של מוכר ואפילו הוא רוצה לפדותה: **לפי רוב השנים.** שיהיה עד היובל תרבה מקנתו תמכרנה ביוקר שהרי עד היובל תהא קנויה לו אם לא יפדנה ולפי מעוט השנים תמכרנה בזול כדי שלא תונה את חבירך. ושמעינן מהנך קראי דמוכרין בין בסמוך ליובל טו) שעבר בין מופלג ממנו כמה שנים: **למספר שני תבואות.** שלא תשהה ביד הלוקח כלום שהרי באותה שנה עצמה לקחה מידו אבל מכורה היא לכך שיאבד מעותיו: ופרכי' **ואי אודבוני מודבנא.** טו) לאחר שתי שנים ליהדרה בחנם בשביל יובל שעבר עליה מי לא תניא וכו': **נחית לאכילה.** שהרי קודם היובל התחיל לאוכלה הלכך מקיימינא ליה קרא כדכתיב שני תבואות אבל הקונה בשנת היובל לא נחית לאכילה: **חדא הא.** דאמר שמואל אינה מכורה כל עיקר: **יצא לחירות.** דהמוכר עבדו לעובד כוכבים קונסין אותו לפדותו ויפטרנו לחירות משום דאפקעיה ממצות וכן המוכר עבדו אפי' לישראל בחוצה לארץ יצא לחירות: **חדא הדרי וביני.** מחדא ל) מהנך תרתי שמעית מיניה דמר שמואל שהמקח בטל והמעות חוזרין או מהך מ) דהמוכר שדהו בשנת היובל עצמה או מהך נ) דהמוכר עבדו לישראל בחוצה לארץ: **וחדא לא הדרי וביני.** אלא הלוקח מפסיד המעות ולא ידענא בהי מינייהו המקח בטל. ואי קשיא פשיטא דמהך ס) דהמוכר שדהו בשנת היובל קאמר שמואל דהמקח בטל והמעות חוזרין דאם מעות אבודין מאי איכא בין רב לשמואל איכא בינייהו יז) אי שמיע לוקח וקלצן ס) אילנות שהיו בה לרב דאמר מכורה היא שדה הדרא יח) ואילנות דקן קן לשמואל דאמר אינה מכורה ומעות מתנה הדרי אילנות ואע"ג דלוקח לא שקל זוזי אי נמי כגון שמכר עמה מטלטלין והחזיק לוקח בקרקעות ולא משך המטלטלין דקיימא לן (קידושין כו.) נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף בשטר ובחזקה ואין צריך משיכה לרב דאמר מכורה ויוצאה שדה הדרא ומטלטלין מיקנו לשמואל דאמר אינה מכורה ומעות מתנה לא מיקנו מטלטלי דחזקה דקרקע לא הויא חזקה: **אלמא לא הדרא וביני.** והלוקח מפסיד וכיון דבההיא חזינן דלא הדרי וביני ודאי כי אמר שמואל בהא אינה מכורה ומעות חוזרין: ורב

המוכר. היתה שנת שדפון וירקון או שביעית אינה עולה לו מן המנין. בפ' המקבל (ב"מ דף קו.) מפרש שהשדפון וירקון הוה נמי כמו כן בכל העולם דאי יש) השדפון בבאגא בהכי לא תנן ע)דעולה לו מן המנין דיקא נמי דקתני דומיא דשביעית שאסור לזרוע בו פ)(בכל העולם): **נרה או** הובירה עולה לו מן המנין. בגמרא מפרש אמאי תנא נרה כיון דתנא הובירה דעולה כ"ש נרה והוה מלי למימר לא זו אף זו קתני: **התם לא** הדרא ומזבנא. פי' רש"י כמו שמכרה בקטנותה ויצאה בת חורין בסימני נערות לא הדרא ומזבנא כדאמר בקדושין (דף יח. ושם) דאין אדם מוכר בתו לשפחות אחר שפחות כדנפקא לן מבבגדו בה כיון שבגד בה שמכרה לשפחות שוב אינו יכול למוכרה הלכך יציאה גמורה היא וליכא למימר ק"ו עכ"ל ול"נ דהא פלוגתא דתנאי היא התם לכך פירש ר"י דאפי' למ"ד בעלמא דאדם מוכר בתו לשפחות אחר שפחות היכא דהביאה סימנים מיהא [מודה דלא מזדבנא] איכא ק"ו (דלא מזדבנא) מיהו ק"ק גבי מוכר שדהו נמי אתיא מהאי ק"ו דלא תימכר עוד מיהו יש לחלק דלא דמיא לק"ו דבתו כיון שבאו לה סימני נערות צ) לא יפרקו עוד מעליה אבל מוכר שדהו בשעת היובל אין הק"ו טוב כל כך כמו גבי מוכר בתו שהרי היובל יעבור ויהיה כבתחלה ועוד יש לפרש כמו שפרש"י לפי שאין אדם מוכר בתו לשפחות אחר שפחות ואע"ג דפליגי בה תנאי מיהו קיימא לן כר"ש דסבירא ליה התם דאסור למכור: **ולא ידענא** הי מינייהו המקח בטל. ואי קשיא פשיטא דאהך דהמוכר שדהו בשנת היובל קאמר שמואל דהמקח בטל ומעות חוזרים דאי מעות אבודין

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פי"א מהל' שמטה ויובל הלכה ט:
ב ב מיי' שם הלכה י:
ג ג מיי' שם הלכה יא:
ד ד מיי' שם הלכה ו:
ה ה מיי' שם הלכה יט:
ו ו מיי' שם הלכה יא:
ז ז מיי' פ"ד מהלכות עבדים הלכה א:
ח ח מיי' פי"א מהלכות שמטה הלכה יב:
ט ט מיי' פ"ח מהלכות עבדים הלכה [א] ו [טוש"ע י"ד סי' רסז סעי' פ פג]:
י י מיי' פי"א מהלכות שמטה הלכה יא:

◆

מוסף רש"י

מכורה ויוצאה. לבעלים מיד וזה הפסיד מעותיו (גיטין מד.). **אינה מכורה כל** עיקר. והמעות חוזרין (לעיל ב:). **יכול ימכור כו' ומה** מכורה כבר יוצאה. עכשיו כיון שהגיע ימי נערות, כדאמרינן (קדושין ד.) ויצאה חנם אלו ימי נערות (נדרים ע:). **אינו דין שלא** תימכר. לאחר כשהיא נערה מהאי טעמא, שאם מכורה כבר יוצאה עכשיו (שם). **יצא** לחירות. אם כותי מן הקטים או שקנסוהו כ"כ לפדותו וכשיפדנו לא ישתעבד לו וקנסו חכמים הוא הואיל והפקיעו מן המצות, וכן לחו"ל יצא לחירות מפני שהוציאו מארץ לחו"ל (גיטין מג:). **חדא** הדרי זביני. כמדה אמר דהדרי זביני וחוזרות המעות ללוקח (שם מד:). **וחדא לא** הדרי. אלא איבד הלוקח מעותיו (שם). **ולא ידענא** הי מיניה. ולא"ת אי לשמואל במוכר שדהו לא הדרי זביני ואיבד מעותיו, כמאי פליג עליה דרב, דהא לרב נמי לא הדרה דקאמר מכורה ויוצאה, ודאי פליגי, דאילו לרב המוכר מכר ואם קנו עמה נכסים שאין להן אחריות נקנין עמה במכירה זו בלא משיכה, ולשמואל אינו מכר והמעות מתנה נינהו ואין נכסים שאין להן אחריות נקנין עמה במכירה זו בלא משיכה ויכולין לחזור בהן ומעות המטלטלין חוזרין ומעות הקרקע מתנה, דאדם יודע שאין מכר שדה בשנת היובל וגמר ונתן מעות לשם מתנה (גיטין מד:). **אלמא לא הדרי זביני.** ואיבד מעותיו, דאי הדר זביני הכי דהלוקח קנייה למה לי לפני לשחררו, היה לנו לסוף את הראשון שאיסורו עליו, אלמא לא הדרי זביני וכיון דשמע רב ענן כחדא מנייהו אמר שמואל דהדרי זביני, ולאו גבי שדה אמר שמואל דהדרי ולא הפסיד הלוקח (שם).

◆

שיטה מקובצת

א) עולה לו מן: ב) רבי אלעזר אומר מכרה לו לפני ראש השנה גליון תימה אמאי נקט לפני ר"ה הא אמרינן לעיל בפ' השג יד דשתי שנים האמורים בשדה אחוזה מעת לעת ומפקינן ליה מהאי קרא דדריש ר' אלעזר בגמרא ויש לומר דלרבותא נקט לפני ר"ה ראע"ג דאמרי' בעלמא שלשים יום לפני ר"ה חשובין שנה הכא לא חשיבי שנה אלא בעינן שתי שנים מעת לעת. הרא"ש ז"ל:

מסורת הש"ס

א) ב"מ קו., ב) גיטין מד:, ג) [לעיל כד.], ד) נדרים עו., ה) [גיטין מד:], ו) [שם מג.], ז) [נ"ל לחוקה], ח) [נ"ל לחו"ל], ט) [כפירושו מתחת ידו יעב"ץ], י) [שמות כא], כ) [שם], ל) [אהדא רש"ש], מ) [אהך רש"ש], נ) [דאהך רש"ש], ס) [וקלצן רש"ש], ע) גי' נ"ק דליתא עולה, פ) נ"ק מ"ג,

◆

תורה אור השלם

1. בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחַר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עֲמִיתֶךָ בְּמִסְפַּר שְׁנֵי תְבוּאֹת יִמְכָּר לָךְ: ויקרא כה טו
2. לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תַּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעֹט הַשָּׁנִים תַּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאֹת הוּא מֹכֵר לָךְ: ויקרא כה טז

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה פחות וכו' שנה ושנה בעשר ליטרא: (ב) ד"ה מכורה וכו' היובל הס"ד ואח"כ מ"ה יוצאה עכשיו דאמה העברייה:

◆

גליון הש"ס

גמ' שאינה מכורה. עיין מכות דף יא ע"ב תוס' ד"ה אמר אביי:

◆

רבינו גרשום

[בשעת היובל. בזמן שהיובל נוהג: אין מותר לינאל. שדהו מיד הלוקח עד לאחר ב' שנים למכירתו: שנא' במספר שני תבואות ימכר לך. כלומר שתהא ברשות הלוקח ב' שנים (ואם) [או] יותר וכשהוא גואלה מחשב הדמים שנתן לו הלוקח בשביל השדה כנגד השנים שמשעת המכירה ועד היובל וכמה שמגיע לכל השנה מן הדמים כן ינכה לו הלוקח למוכר לפי השנים שהיתה ברשות הלוקח שנאמר וחשב המוכר את שני ממכרו שהיתה ברשות הלוקח ולפיהן ינכה מדמי גאולתו לפי חשבון דמי השנים ויחזור לו המותר מן הדמים ויקבל שדהו דכתיב והשיב את העודף לאיש אשר מכר לו ושב לאחוזתו: היו אותן ב' שנים שהיתה ביד הלוקח שנת שדפון וירקון שלא גדלה התבואה או היתה שנה אחת מהן שביעית] אינה עולה לו מן המנין ממנין שני תבואות אלא צריך להניחה עוד ברשותו ב' שנים הראויות לזריעה ולתבוא' והא דאמרן דאינה עולה לו מן המנין הני מילי באונס בידי שמים כה"ג אבל אם פשע בה [שלא זרען] (שנרה ולא זרעה או הובירה שלא נרה ולא זרעה) עולה לו ממנין ב' שנים אע"ג דלא הוה בהו תבואות ורשאי המוכר לגאלה לאחר לסוף ב' שנים: [ר' אלעזר אומר. פעמים שיאכל הלוקח שלש תבואות בב' שנים כיצד אם מכרה לו מלאה פירות לפני ר"ה הרי זה אוכל אותן פירות העומדות ולסוף שנה זו הנכנסת תבואה אחרת ולשנה השנית תבואה שלישית: אלמא. דאיסורא